

100/2000

YÖK DOKTORA BURSLARI

“Gelecek 10 Yıl İçin **Güçlü Nesiller** Yetiştirme Projesi”

Kasım 2016

100/2000

YÖK DOKTORA BURSLARI

“Gelecek 10 Yıl İçin Güçlü Nesiller Yetiştirme Projesi”

Kasım 2016

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	1
100/2000 YÖK Doktora Bursları Projesi	2
Akıllı Uzmanlaşmada Üniversitelerin Rolü	4
Türkiye’de Doktora Programlarında Durum Tespiti, İyi Uygulamalar İçin Öneriler	7
Mezun Doktora Öğrencilerinin Akademik Alanda, Üniversitelerde ve Endüstride İş Olanaklarını Artırma Çalışmaları (Doktora Öğrencileri İçin İş Marketleri - Job Markets)	12
Sayısal Veriler	15
Türkiye’de Doktora Sayıları Grafikler	21
Türkiye Üniversiteleri Bibliyometrik Analizler	25

M. A. Yekta SARAÇ
YÖK Başkanı

Dünya, üniversitelerden ürettikleri bilginin kullanımında etkin rol oynamasını bekliyor. Artık üniversiteler sadece kitlesel eğitim ile yetinmiyorlar, ürettikleri ve öğrettikleri bilginin kullanımının ekonomik ve sosyal alanlarda değer bulmasını takip ediyorlar ve hedef olarak görüyorlar. YÖK olarak bu maksatla üniversite enstitülerinin girişimci doğalarını desteklemeye, onları disiplinler üstü ve disiplinler arası çalışmalarda desteklemeye kararlıyız. Bu bağlamdan olmak üzere doktora programlarının gelişmesine ve bu programlara, mezun olan en parlak öğrencilerin katılabilmesine her zamankinden daha fazla emek harcayacağız.

Bu düşünceyle “**Gelecek 10 Yıl İçin Güçlü Nesiller Yetiştirme**” Projesini başlatıyoruz. Bu öğrencileri **100/2000 YÖK Doktora Bursu** ile mali olarak destekleyeceğiz. Yani ülkemizin ihtiyacı olan 100 alanda, 2000 öğrenci YÖK bursu ile, Türkiye’nin güçlü üniversitelerinde doktora yapacak. Yüksek Öğretim Kurulu olarak bizler de öğrencilerin çalışmalarında gösterdiği başarıyı ve akademik performanslarını dikkate alarak, eğitimleri boyunca, özellikle araştırma kavramına yönelik olarak, kendilerine özgün olanaklar sunmaya çalışacağız. Bu projenin önemli bir ayağı, YÖK’ün bu doktora programlarının eğitim ve araştırmalarını, ulusal ve uluslararası yaptıkları araştırma ve yayınlarını kalite süreci açısından takip kararı almış olmasıdır.

Seçilen 100 doktora programı alanları, 2013 ten itibaren dünya bilim literatürüne katılan “Yükseköğretimde Akıllı Uzmanlaşma-Smart Specialisation” çalışmaları dikkate alınarak kararlaştırılmıştır. Bilindiği gibi bu kavramın esas gayesi, 21. yüzyılda öne çıkan yüksek teknoloji, inovasyon ve gerekli insani ve sosyal değerlerin çalışmalarını ve araştırmalarını üretmek ve ülkeye bu alanda bilim insanı kazandırmaktır. Bunu yaparken de kamu finansmanının doğru ve verimli harcanması ve yükseköğretim çalışma alanlarında dublikasyonun önlenmesi de üzerinde durulan diğer iki noktadır.

Bu kitapçıkta hem 100/2000 Projesi’ni tanıtmak hem de “Yeni YÖK” olarak üniversitelerimizde “Doktora-PhD” çalışmalarına bakış açımızı çeşitli başlıklarla anlatmak istedik.

Projeyi başarılı olması dileği ile yükseköğretim camiasına sunuyoruz.

Saygılarımla...

100/2000 YÖK DOKTORA BURSLARI PROJESİ

Küresel rekabet ortamında ülkelerin pozisyonlarının belirlenmesinde yükseköğretim odaklı süreçlerindeki performanslarının etkisi önemlidir. Bu kapsamda birçok ülkede yükseköğretim odaklı rekabete açık ve özellikle araştırmacı insan kaynağının geliştirilmesine yönelik programlar başlatılmıştır, bunlardan bazıları aşağıdadır:

Almanya	Excellence Initiative
Çin	Project 985 ve Project 865
Kore	Brain Korea 21 programme
Japonya	Global 30
Tayvan	Top Universities Project
Rusya	5-100 Project

Türkiye'nin 2023 yılı için ekonomide bilimdeki hedefleri kapsamında, yükseköğretim odaklı olarak önüne koyduğu stratejilerin başında:

- Bilgi transferi ekosisteminin oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Eğitim ve insan kaynakları sisteminin oluşturulması ve geliştirilmesi, gelmektedir.

Bu konuda özellikle 2011 yılından sonra birçok kurum tarafından çalışmalar başlatılmıştır. Ancak sürecin en önemli girdisini oluşturacak **insan kaynağının sayı ve nitelik açısından geliştirilmesine** ihtiyaç bulunmaktadır. Mühendislik ve teknolojiye doktora alanı olarak seçtiğimiz başlıklar, çalışılacak konuların ekonomik refah için bir üretim getirmesi, ekonomik ve toplumsal faaliyet alanlarına uygulanabilir olması ve uygulandıkları alanlarda üretkenliğin artmasının sağlanabilmesi hedeflenmektedir. Yarının dünyasında iddia sahibi olmanın yolu buradan geçmektedir ve YÖK bunu bir stratejik hedef olarak benimsemiştir. “Kalite güvencesi” kavramı, yükseköğretimin ve onun en önemli görevlerinden biri olan araştırmanın uluslararasılaşmasında aranan ciddi bir değerdir. YÖK, 100/2000 Projesini sadece mali bir fonlama kaynağı olarak görmeyecek, aynı zamanda kalite kavramını doktora sürecinin her döneminde takip edecektir. Çünkü, doktora (PhD) uluslararası bir kavramdır. Mobilitenin ve disiplinler arası çalışmanın bu kadar önde olduğu bir dönemde doktora programlarının da uluslararası eğitim değerleriyle yürütülmesi şarttır. 100/2000 Projesi'nin, üniversitelerimizde doktora kariyerini bugünkü olduğundan daha da öne taşıyacağını ümit etmekteyiz. Ülkemiz doktoralı insan kaynağı oranında 1000 kişiye 0.4 doktoralı insan kaynağı düşmektedir. Bu oran Çin'de, 2.2, ABD'de 1.7, Avrupa Birliğinde 1.5, Güney Kore'de 1.4, Kanada'da 1.2, Japonya'da 1.1'dir.

100 / 2000 Programı bu amaca yönelik olarak ülkemizin ihtiyaçları ve gelişim alanları dikkate alınarak uzun ve katılımcı bir yaklaşımla tasarlanmıştır ve geleceğe yönelik etkin bir projedir. Bu program kapsamında ülkemizin öncelikli alanlarına yönelik 100 alanda 2000 doktoralı insan kaynağı yetiştirilecektir. Bu insan kaynaklarının istihdamı ise sadece akademiye yönelik olmayıp, özellikle kamunun ve özel sektörün de gelişimi odaklı süreçlerine de ciddi yararlar sağlayacaktır.

Özetle 100 / 2000'in amacı hedefler doğrultusunda seçtiğimiz belirli alanlarda yetkinleşmektir. Şimdi bu genç ve dinamik nesile bunu tam olarak ifade etmeyi ve sürdürülebilir kalkınmayı önüne hedef koymuş Türkiye'de rol sahibi olabilmeleri için onları yetiştirdiğimizi anlatabilmemiz gerekmektedir. Çünkü Türkiye'nin bu alanlarda **yetkin** bilim adamları olmalıdır.

2023 için çizilen vizyonda “**net katma değerini kendi beyin gücüne dayanarak artırabilen**” bir Türkiye hedeflenmektedir.

AKILLI UZMANLAŞMADA ÜNİVERSİTELERİN ROLÜ

Akıllı Uzmanlaşma, (Smart Specialization) 2010’lu yıllardan itibaren bilim politikalarının, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin ve ekonominin literatürüne girmiş önemli bir kavramdır.

OECD 2013’te bu stratejiyi AR&GE ve yenilik politikalarının, verimliliği, rekabetçiliği, bölgesel kalkınmadaki rolünü ve ülkenin büyüme hedeflerini ne yönde etkileyebileceğinin bir yol haritası olarak görmektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde **bölgesel kalkınma misyonu** artık bir hedef olarak görülmektedir. Burada doğru yol alabilmek için kamu kaynaklarının doğru kullanılması ve bölgesel farklılaşmalara olanak tanınması, faaliyetlerde derinleşme önemli bir strateji olarak öne çıkmaktadır.

Bu nedenledir ki, kaynak ve çabaların aynı tip faaliyetler için tek bir kotada toplanması ve böylelikle kaynak israfının önüne geçilmesi gerekiyor. Bunu yaparken bilgi tabanına yapılacak yatırımların önceliklendirme sırası çok önemli, böylece parçalanmayı azaltarak:

- Gerekli alanları doğru tespit etmek,
- Büyük atılımlar ve araştırmalar için güçleri birleştirmek, (Kümülatif araştırmacılar ve mali destekler)
- Sosyal alanlardaki eksiklikleri ve yapılabilecek çalışmaları ciddiyetle tespit etmek ve yönlendirmek gerekiyor.

Bu stratejinin tasarım aşamasında “müzakere sürecinin kapsayıcı bir nitelik taşıması” gerekmektedir. Akademisyenler, hükümet kanadında ilgili bakanlıkların yetkilileri, sivil toplum örgütleri ve de sektörün önde gelenleri bu kapsamlı müzakerede yer almalıdırlar. Biz Yeni YÖK olarak bu çalışmalarda, bu müzakere sürecinin, stratejilerin hayata geçirmesinde kritik bir işleve sahip olduğunu düşünüyoruz.

Akıllı uzmanlaşmada, üniversitelerin rolü olarak yaptığımız çalışmalarda sadece “en gelişmiş bölgelerin” veya “teknoloji lideri konumundaki bölgelerin” değil, diğer bölgelerle mukayeseli olarak, üstün vasıfları olabileceğini çalışmalarla tespit ettiğimiz bölgelerde, bölge üniversitelerimize misyon yükledik.

Buralarda potansiyeli yüksek faaliyetlerin ortaya çıkmasını sağlamayı ve bunların büyümelerine olanak tanımayı, ayrıca akademik kritik kümeler ve kritik ağlar oluşturmayı hedefliyoruz.

100/2000 Projesi'nde doktora alanlarını seçerken, ülkenin gelecek on yılda en çok ihtiyacı olan ve bu kritik kümelerin oluşmasında etkin olabilecek alanların seçilmesine özellikle itina gösterdik.

Gene bu seçimlerde, kültür ekonomisi ve üretici ekonomi kavramlarını birlikte değerlendirdik. Kültür ekonomisi faaliyetleri, sürdürülebilir insani kalkınmanın motor gücü ve 2015 sonrasında dünya kalkınma gündeminin en önemli konularından biri olarak kabul edilmektedir.

100/2000 alan seçimlerinde,

- Kültürel Miras
- Sanat
- Medya
- Fonksiyonel (İşlevsel) üretkenlik
- Az kullanılan diller

konularında akademisyenler yetiştirmeye de önem verdik. Kültürel miras ve sanat kapsamında yer alan ekonomik faaliyetlerin fonksiyonel (işlevsel) üretim faaliyetlerini de önemli ölçüde destekleyeceğini biliyoruz. İç tasarım, ürün tasarımı, mimarlık, reklamcılık gibi çalışmalar bu grupta yer almaktadır. Çünkü bu alanların akademik dünya kadar yerel ekonomilerin gelişmesine yardımcı olabileceğini, yeni ve sürdürülebilir işler gerçekleştirebileceğini ve diğer endüstriler için önemli bir taşıma etkisi ortaya çıkararak bölgelerin ve şehirlerin çekiciliğini artırabileceğini biliyoruz.

Sağlıkta doktora programları ise dar ve ihtiyaç olan alanlara göre değerlendirildi. Bunların doğrudan tıp fakültesi veya sağlıkla ilgili fakülte veya yüksekokul mezunlarının tercih edebileceği öncelikle araştırma ve uygulama tabanlı bölümleri olmasını istedik.

2005’li yıllardan bu yana hem Avrupa Komisyonu hem OECD “Bölgesel Kalkınmada Üniversitelerin Rolü” kavramını güçlendirmeye çalışmaktadır. Böylece yükseköğretim, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesinde öncü tekerlek rolünü oynamakta, kolleberatif çalışmalar artmakta ve güçlenmektedir.

Üniversiteler bakışlarını, düşüncelerini ve uygulamalarını kampüs duvarları dışına taşımaktadırlar. Böylece bölgenin kendi rolü ortaya çıkmakta, bölge ve üniversitelerin bulunduğu şehir ile birlikte global bir farkındalık gerçekleştirebilmektedir. Doğal olarak üniversite-bölge işbirliğinin gelişmesi ve başarıya ulaşması zaman alabilmektedir. Ancak, aradaki bariyerlerin kalkması anlamlı ve gerçekçi programların uygulamaya geçmesi ile bu projeler başarıya ulaşmaktadır.

Sonuç olarak; **üniversitelerin** yeni dünya düzeninde –**akıllı uzmanlaşma**- konusunda, yön veren ve de bu kavramın kapsayıcı olabilmesi için ciddi önemde rol oynayan kurumlar olduğunu biliyoruz.

“Yeni YÖK” olarak, “Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Projesi” kapsamında 5 üniversitenin seçimi ile çok önemli bir adım atmış bulunuyoruz. Buradaki hedefimiz, üniversitenin şümüllü yapısından uzaklaşmadan belirli bir konuda uzmanlaşması, kümülatif Ar&Ge çalışmaları ve akıllı uzmanlaşma stratejisi ile bölgesel tüm paydaşların söz sahibi olduğu iddiasına dayalı bir yol haritasıdır. Bölgenin ve üniversitenin birçok konuda potansiyeli olabilir ama bunların hepsinde uzmanlaşmayı hedeflemek hem kaynak hem de zaman israfıdır. Gelecek on yıl içerisinde, üniversitelerimizde gelişmeyi bu anlamlarla yürüteceğiz.

100/2000 Projesi, öğrencilerini sadece mali olarak desteklemekle kalmayacağız, bu öğrencilerin eğitimlerini ve ileriki yıllardaki akademik başarılarını takip edeceğiz. Burada YÖK’ün **doktora** konusuna verdiği önem ve yüklediği -akademide ve endüstride ülkenin geleceğinin değeri- kavramı mali fonlamanın önünde görülmelidir.

TÜRKİYE'DE DOKTORA PROGRAMLARINDA DURUM TESPİTİ, İYİ UYGULAMALAR İÇİN ÖNERİLER

Doktora derecesi bilimsel, teknolojik ve akademik yetkinliğin tescilidir. Bu nedenle de doktora eğitimi 21. yüzyıl üniversitelerinin temel önceliğidir ve bütün dünyada yüksek eğitimin en üst seviyesi olarak algılanır.

Hedefimiz, alanın, sektörün ve ülkenin ihtiyaçlarını bilen ve bu ihtiyaçlara göre özgün araştırma ve inovasyon beklentilerine cevap verebilecek donanıma sahip doktora mezunlarının yetiştirilmesidir.

2000'li yıllara kadar, doktora programının ana hedefi, gerek Türkiye'de gerek dünyadaki örneklerinde akademisyen öğretim üyesi yetiştirmek olarak görülüyordu. 2000'li yıllardan sonra özellikle gelişmiş üniversitelerde:

- İnovatif doktora programları,
- Endüstriyel doktora programları,
- Geleceğini akademiye hedefleyen doktora programları (Bu programlarda formasyon eğitimi şart görülmektedir.) önem kazanmış ve öncelikli hedefler arasına girmiştir.

Ülkemizde endüstriyel doktora programları SAN-TEZ Projesi ile kısmen de olsa başarı elde etmektedir. Ancak inovatif doktora programları için araştırma birimlerinin ortak kullanacağı büyük ve merkezi araştırma laboratuvarlarının kurulması gerekmektedir. Ancak bu kapsamlı araştırma laboratuvarlarında birbirinden farklı araştırma ekiplerinin geniş araştırma projeleri üretmesi sağlanabilir. (İlaç, aşı, biyoteknolojik ve kozmetik ürün geliştirilmesi... gibi) Bu tip projelerde doktora öğrencilerinin ve danışmanların uluslararası iletişim kurmalarının şart olduğunu düşünmekteyiz. Bu işlemler yürütülürken disiplinler arası programların amacının ve kapsamının net olarak tanımlanması gerekmektedir.

Doktora programından beklenen yeterlilikler

1. Doktora programlarının yapılandırılması
2. Danışmanların profesyonel eğitimi

Doktora danışmanları, tez hocaları, bir doktora programının yürütülmesinin ana aktörüdür. Dolayısıyla üniversiteler, enstitüler danışmanlık için kriterler belirlemeli ve bu çalışmaları takip etmelidirler. Enstitüler, ayrıca danışman eğitimi düzenlemeli, doktora programının yürütülmesi ve belgelenmesinde konuyu öğrenci

anketleri ile takip etmelidir. Danışman öğretim üyeleri bilimsel olarak aktif olmalı, alanlarında uluslararası akademik veya endüstriyel dünya ile bağlar kurmalıdırlar.

Öğrencilere doktoranın ilk yılından itibaren **araştırma** kavramı öğretilmelidir. Ayrıca proje yazımı, seminer anlatma, konferans sunumları, **okumalar**, güçlü bir araştırmacı için üzerinde durulması gereken ciddi kavramlardır ve bütün bunlar da danışman, sürecin işleyişinin sorumlusudur.

Özetle danışman, doktora felsefesine hakim, yeniliklere ve esnek danışma modellerine sahip olmalıdır.

3. Yönetim Becerileri

- Proje Yönetimi
- Takım çalışması
- Teknikerler ve araştırma öğrencilerine danışmanlık
- İletişim ağı kurabilme
- Kariyer planlama

4. Disiplinlerarası doktora programlarına önem verilmesi

Bir çalışma veya tez içinde başka dalların katkısının olması disiplinlerarası program anlamına gelmemektedir. Disiplinlerarası doktora **proje temelli** olmalıdır. Projeler, “kritik kitle” yani konusunda yetkin bilim insanı sayısına ulaşan araştırma merkezlerinde üretilmelidir.

5. Kalite ve akreditasyon

Avrupa Üniversiteler Birliği, birliğin üyesi olan 850 üniversite ve 47 ülke ile doktora konusunda komisyonlar oluşturarak, yaptığı çalışmaların sonucunda bir dizi kriterler oluşturdu.

Salzburg Kriterleri, doktora eğitimi için önümüze **değerler** koymaktadır. Dolayısıyla sunduğumuz bu dokümanda Salzburg Kriterleri ve tavsiyelerinden de söz etmek isteriz. **Salzburg Kriterleri** 2005’te Münih’te ve **Salzburg Tavsiyeleri** 2010’da Berlin’deki toplantıda gözden geçirilerek yayınlandı.

Salzburg Kriterlerinin özet ana başlıkları:

- Araştırmanın orijinallliği,
- Doktora eğitiminin akademik dünya kadar endüstriyel ve sosyal çevreyi de kapsaması,
- Birleşik doktoralar başta olmak üzere **kalite** kavramının en önde tutulması,

- Doktora adaylarının çalışmalarının bağlı oldukları enstitülerce şeffaf bir **çerçeve programı** dahilinde gözden geçirilmesi ve denetlenmesi,
- Doktora programlarının ulusal, uluslararası ve hatta bölgesel işbirlikleri içinde yürütülmesi,
- Doktora programlarının tam zamanlı yürütmesi ve eğitimin maksimum 3-4 yılda tamamlanması,
- Doktora programlarının coğrafi, disiplinlerarası ve sektörler arası hareketliliğe (mobilité) izin vermesi,
- Araştırma etiği ve araştırma bütünlüğü kavramlarının enstitülerde önemli bir yer bulması,
- Üniversitelerin, kurumların doktora için makul **fonlar** oluşturması,

Yükseköğretim Kurulu olarak bu başlıkların değer bulması, Kalite Kurulumuzun gündeminde olacaktır.

1. Doktora (PhD) Öğrencileri:

- a. Halen Türkiye’de 4 yıllık fakülte mezunu, yüksek lisansını tamamlayan ve yabancı dil puanı olarak 55’i alabilen öğrenciler PhD programlarına kabul edilmektedirler.
- b. Bu öğrenciler:
 - Doktora için 1416 sayılı yasa ile yurt dışına doktora için gönderilenler,
 - ÖYP kapsamında bir üniversite adına, alanında daha yetkin bir diğer üniversitede doktora programı almış olanlar,
 - “Yönlendirilmiş ÖYP” kapsamında YÖK tarafından seçilmiş üniversitelerde ülkenin ihtiyacı olan alanlarda kümülatif grupla doktora yapmakta olanlar,
 - 35. Madde ile ihtiyaç olan alanda kadrosu kendi üniversitesinde saklı kalmak üzere o alanda gelişmiş başka bir üniversiteye (geri dönüşlü olarak) gönderilenler,
 - Serbest/bireysel olarak üniversite dışından doktora yetkinliği kazanmakta olanlar, şeklinde sınıflanabilmektedir.

2. Doktora Eğitimi Veren Kurumlar:

- Doktora programları üniversitelerimizde sosyal bilimler, fen bilimleri ve sağlık bilimleri enstitüleri üzerinden yürütülmektedir. Bu üç klasik enstitünün dışında Onkoloji Enstitüsü, Kardiyoloji Enstitüsü, Nüfus Etütleri Enstitüsü ... gibi kurumlar da az sayıda da doktora eğitimi verilebilmektedir.
- Yeni üniversitelerde veya MYO’larda çalışan ve doktora yaptırabilme olanaklarına sahip olamayan yetkin öğretim üyelerine, üniversitelerarası çalışmalarla yürütülen doktora programlarına katkı vermeleri sağlanabilir. Bu çalışma özellikle bu konudaki yetkin uzmanların ve öğretim üyelerinin birikimlerinin değer bulmasını sağlayacaktır.

Doktora programları üniversiteler tarafından teklif edilmekte ve YÖK tarafından onaylanarak açılmaktadır. Doktora programlarının açılmasındaki kriterler 2015 yılında tekrar gözden geçirilmiş, kalite esaslı olmak üzere bu kriterlerin yükseltilmesine özen gösterilmiştir. Burada özellikle üzerinde durulan, temel olarak bir anabilim dalında doktora/sanatta yeterlilik programının açılabilmesi için o anabilim dalında gereken akademik özelliklerin yanında üniversite kadrosunda en az doktora veya doçentliği programın alanında ikisi profesör veya biri profesör ikisi doçent olmak üzere altı öğretim üyesinin bulunması şartıdır. Bu öğretim üyelerinden bir tanesi yabancı uyruklu olabilir. Doktora/sanatta yeterlilik programı için söz konusu öğretim üyelerimizin, en az dört yarıyıl bir lisans ya da iki yarıyıl boyunca tezli yüksek lisans programında ders vermiş olması gerekliliği aranmaktadır.

Doktora programlarındaki öğrenci sayıları ise üniversitelerce belirlenmektedir.

3. Fonlama:

- 1416 sayılı yasa ile yurt dışına gönderilenler (Fonlama Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrenci seçimi ve üniversiteler ile eşleştirmeler YÖK tarafından),
- 35. Madde ile diğer üniversiteye gönderilenler (Fonlama kendi üniversiteleri tarafından),
- 50d yüksek lisans ve doktora öğrenci olduğu süreç,
- 33 kalıcı kadro,
- Sanayi Kuruluşlarınca sağlanan burslar. (Çoğunluğu vakıf üniversitelerinde kendi sanayi kavramlarına uygun konularda)

Doktorada Sorunlu Alanlar

1. Doktora sürelerinin çok uzun tutulması:

- 1416 ile yurt dışına gidenler dil sorunu nedeniyle veya bazen yurt dışındaki yaşadıkları sosyal problemler ile süreyi uzatabilmekte ve bazen Türkiye'ye hiç dönmemektedirler.
- 35. Madde ile gönderildikleri üniversitelerde çalıştıkları danışmanları özellikle öğrenciden memnunsu süreyi uzatmakta ve laboratuvar çalışmaları ve araştırmaları için kendisinden yararlanmaya devam etmektedir. Bu durum öğrencinin kendi üniversitesi ile sorun yaşamasına neden olmaktadır.
- Pasif öğrenci kavramı nedeniyle doktora mezuniyetlerinde önemli gecikmeler olmaktadır. Bu nedenle tam zamanlı doktora öğrencisi kavramı önem arz etmektedir.
- Halbuki ülkemiz nitelikli Ar&Ge personeli yetiştirme konusunda oldukça geç kalmaktadır. 2015-2020 yılları arasında ortalama 11.500, 2020-2025 yılları arasında 15.000 doktora öğrencisi ve mezunu hedeflenmektedir.

- Avrupa Üniversiteler Birliği yaptığı çalışmalar ve anketler sonrasında doktora süresi için üç veya en çok dört yılı yeterli bulmaktadır. Ülkemizde bu süre çok daha uzun tutulmaktadır. Bilgiye ulaşımın çok kolay olduğu 21. yy'da doktora sürelerinin daha kısa olması gerekmektedir.
2. Bazı doktora danışmanlarının alanlarında henüz yeterince yetişmemiş olmaları, endüstri veya ilgilendikleri konunun sosyal alanları ile iletişimlerinin kopuk olması,
 3. Doktora danışmanlarının öğrenciye yeterince zaman ayırmaması,
 4. Bazı doktora öğrencilerinin üniversite dışında çalışmaları ve üniversiter yapı ile yeterince bağ kuramamaları,
 5. Doktora süresince alanlarıyla ilgili gerekli becerileri ve yetkinlikleri tam kazanamamaları,
 6. Doktorada esas kavram, derinlik ve araştırma olmasına rağmen, doktora öğrencilerine araştırma kavramı ve makale yazma konusunda yeterli eğitimin verilememesi.
 7. Yabancı dil bilgisinin yeterli olmaması.
 8. Fonlamaların birbirinden farklı olanaklar sunması nedeniyle istisnalar oluşturulmak istenilmesi ve bu nedenle yaşanan çelişkiler, haksızlıklar.
 9. Dünyada, üniversitelerde, kadroda olmayan doktora öğrenci sayısının artmasına rağmen, Türkiye'de sosyal güvence sağlanamaması nedeniyle doktora yapmak isteyen öğrencilerin sayısında belirgin bir artış sağlanamamaktadır. Bu konu çözümlenebilirse bir ilerleme sağlanabilecektir.
 10. Öncelikli alanlarda kritik kitle oluşturulması.

Yeni YÖK olarak bütün bu eksikliklerin giderilmesi, kalite kavramı başlığında ele alınmaktadır. Ayrıca, uluslararası doktora programları gözden geçirilerek yeniden çalışılmaktadır.

MEZUN DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK ALANDA, ÜNİVERSİTELERDE VE ENDÜSTRİDE İŞ OLANAKLARINI ARTIRMA ÇALIŞMALARI (Doktora Öğrencileri İçin İş Marketleri - Job Markets)

Türkiye’de üniversiteler ihtiyaçları olan alanlarda akademik ilanları ulusal basında ve kendi web sitelerinde yayınlamakta, başvuruları almakta ve oluşturulan jürilerce uygun görülen öğretim görevlisini bünyelerine katmaktadır. Bu yapının üst ayağı YÖK’te yapılan kadro çalışmalarıdır.

Halbuki sürecin bir başka boyutu özellikle doktorasını yeni bitirmiş, akademiye veya endüstriye katılarak alanında ilerlemek isteyen yüzlerce genç akademisyen adayından üniversitelerimiz haberdar olamamaktadırlar. Bu amaçla özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Avrupa’da genç akademik grubun tanınmasını sağlayan –İş Marketler- tanıtım ve iş marketleri bu alanda yön verici ve destekleyici olmakta ve çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu tanıtımda doktorasını bitirmiş genç aday bir fotoğrafıyla birlikte kendi özgeçmişini, tez konusunu, danışmanının ve tez hocasının kim olduğunu ve çalışma alanlarını detaylı bir şekilde tanıtılmaktadır. Bu tanıtımda özellikle doktoranın araştırma potansiyeli ve araştırma ilgi alanı öne çıkarılmalıdır. Bu tanıtım, akademiye, endüstriye ve de uluslararası görünüme açık olacaktır. Dolayısıyla doktoralarını tamamlamış, akademinin en genç kitlesine ciddi bir görünürlük ve tanınırlık sağlayacaktır.

Yükseköğretim Kurulu 2017 yılından itibaren kendi web sayfasında böyle bir çalışmayı başlatmanın hazırlığındadır. Ayrıca üniversitelerimize kendi web sayfalarında kendi yetiştirdikleri doktora öğrencilerini akademik alanlarına göre tanıtan sayfalar açmalarını önerecektir.

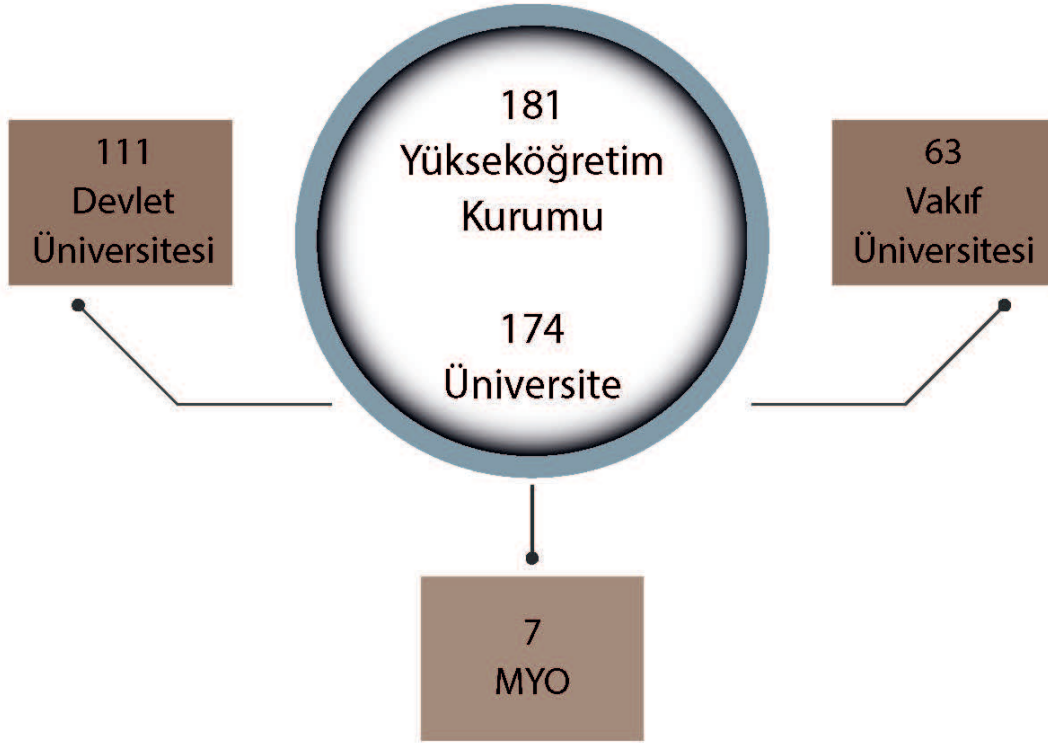
Böylece arzu ettiğimiz özellikle ülkenin Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde öğretim üyesi, akademisyen ve araştırmacı bulmakta zorlanan üniversitelerimiz doğrudan bu doktorantlarla görüşebilecek veya kümülatif araştırma gruplarının oluşması sağlanacaktır. Ayrıca sadece ulusal değil uluslararası akademi dünyası da ülkemizde yetişen bu gruba ulaşabilme olanağı elde edecektir.

Web sayfası dışında senede iki kez doktorantların üniversitelerle yüz yüze tanışmasını sağlayacak çeşitli toplantılar düzenlemek de planlarımız arasındadır. Yüz yüze yapılacak toplantılara yurt dışından da birçok dekan ve rektörün katılımını sağlayacağız.

Bu katılımıla genç akademisyen adaylarının akademide birlikte çalışmalarının güçlenmesi, iletişimlerinin artması ve uluslararası bağlantılar kurabilmeleri de hedeflerimiz arasındadır.

SAYISAL VERİLER

Enstitü Sayıları
-1-
Devlet+Vakıf Üniversiteleri
(Fen, Sosyal ve Sağlık Bilimleri)
437

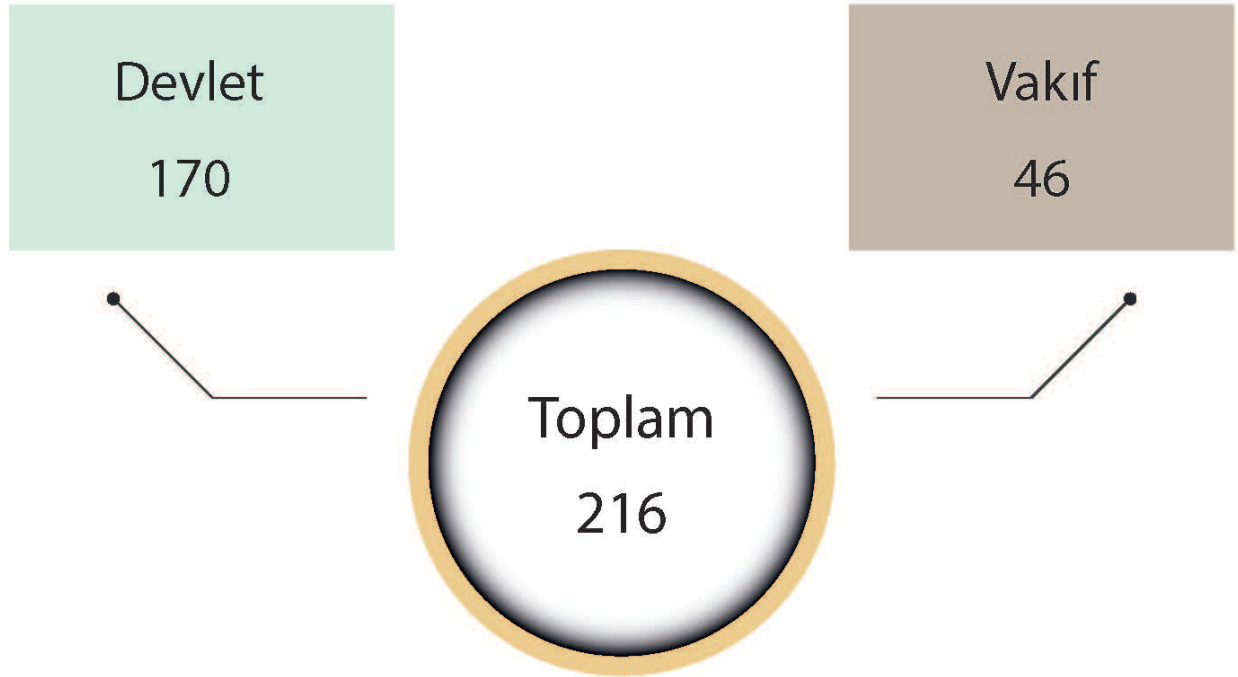

Enstitü Sayıları
-2-
Diğer Enstitüler
Devlet+Vakıf Üniversiteleri
216

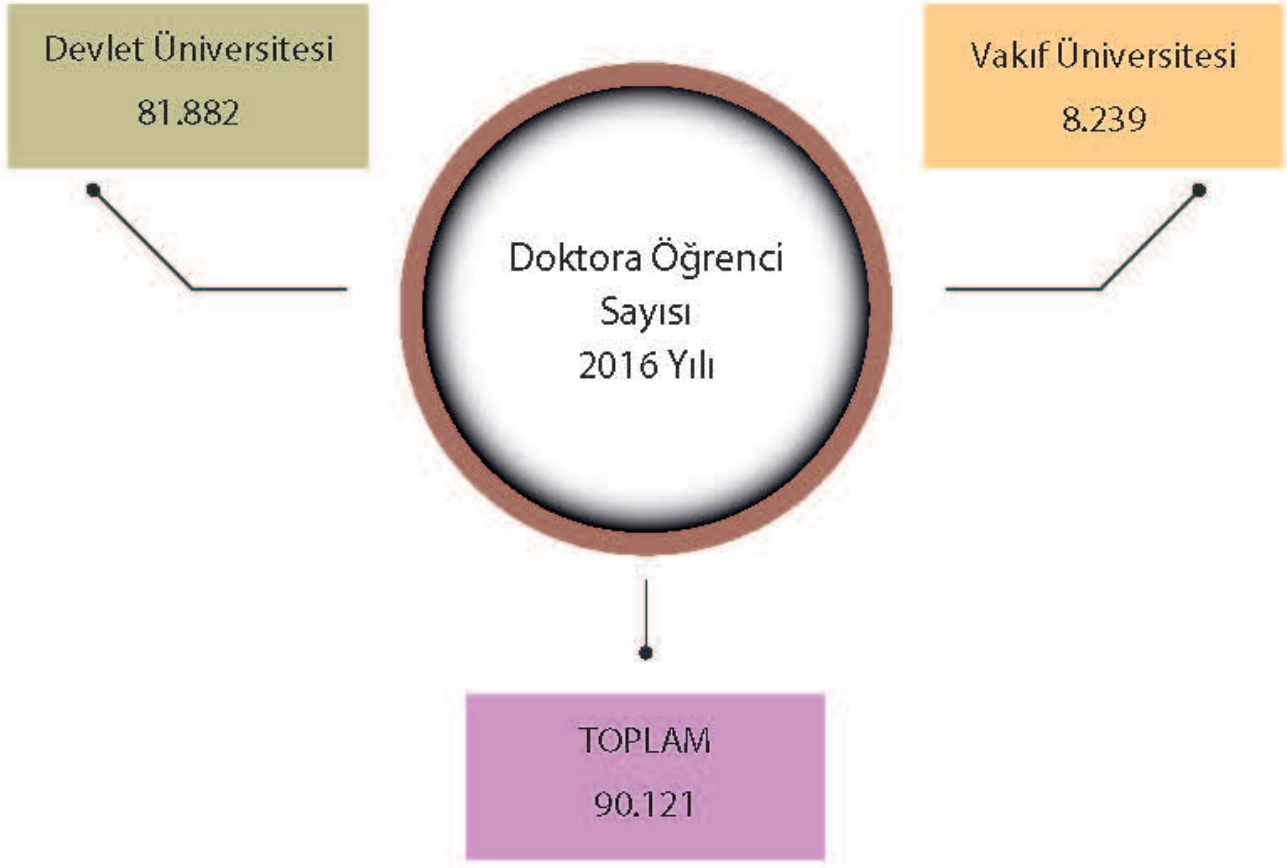
(DİĞER) KAPSAMINDAKİ ENSTİTÜLERDEN ÖRNEKLER

DEVLET ÜNİVERSİTELERİ		VAKIF ÜNİVERSİTELERİ	
Adli Bilimler Enstitüsü	3	Adli Bilimler Enstitüsü	2
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü	6	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü	2
Bilişim Enstitüsü	4		
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	38	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	12
Güzel Sanatlar Enstitüsü	15	Güzel Sanatlar Enstitüsü	2
Nükleer Bilimler Enstitüsü	3		
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü	6		
Yaşayan Diller Enstitüsü	4		
Onkoloji Enstitüsü	2		

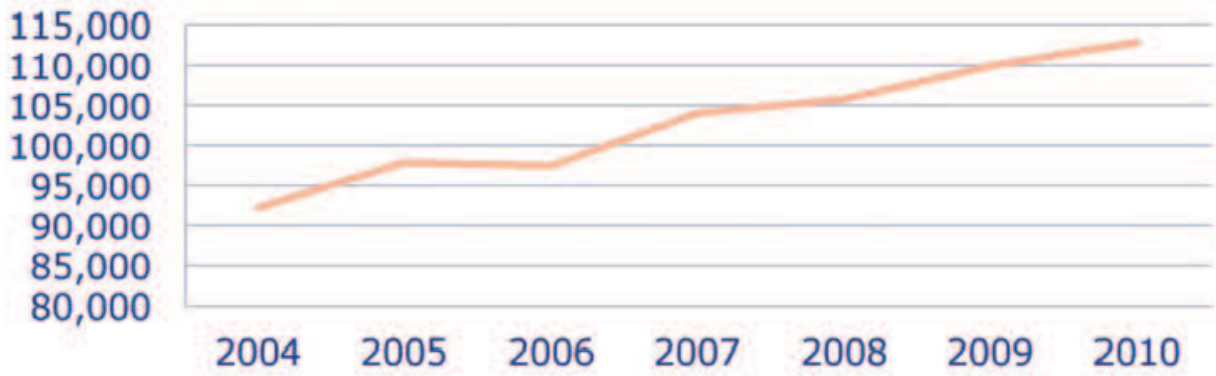

TÜRKİYE'DE DOKTORA SAYILARI GRAFİKLER

Avrupa'da (AB) Doktora Mezunlarının Sayılarındaki Yükseliş Grafiği

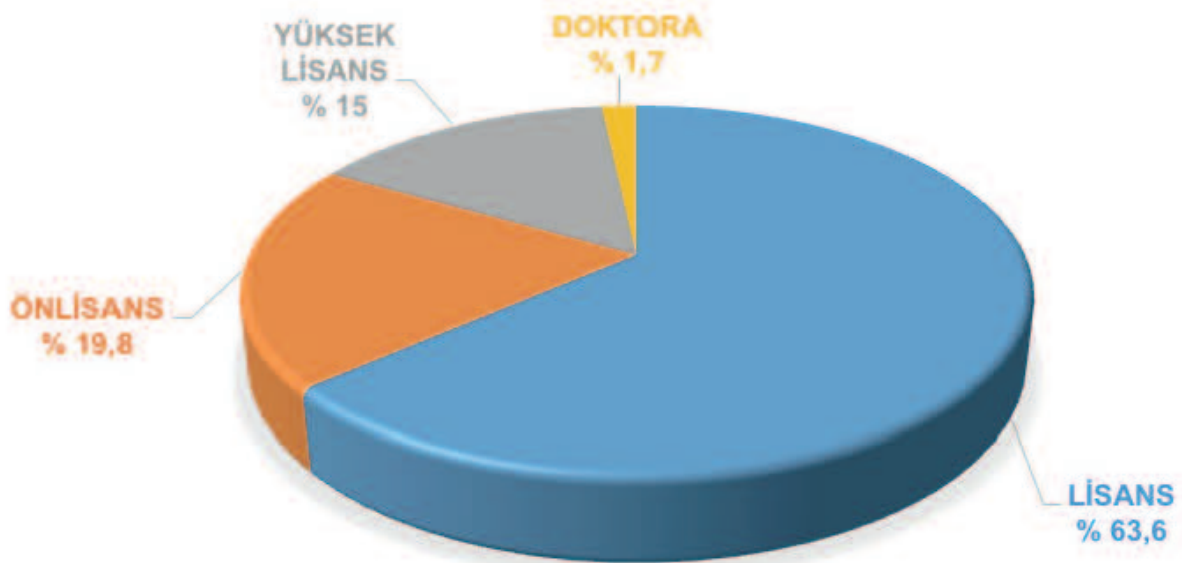
Source: Eurostat

Note: Estimated 2010
and 2004 Data For EU

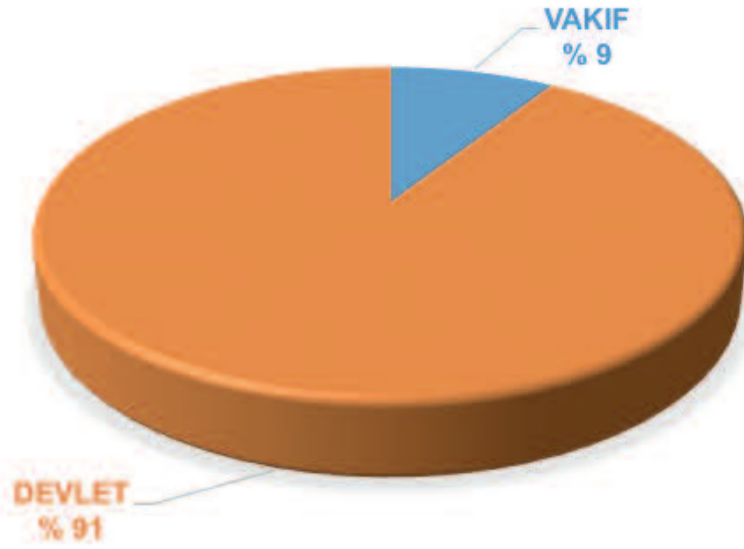
DEVLET ÜNİVERSİTELERİ

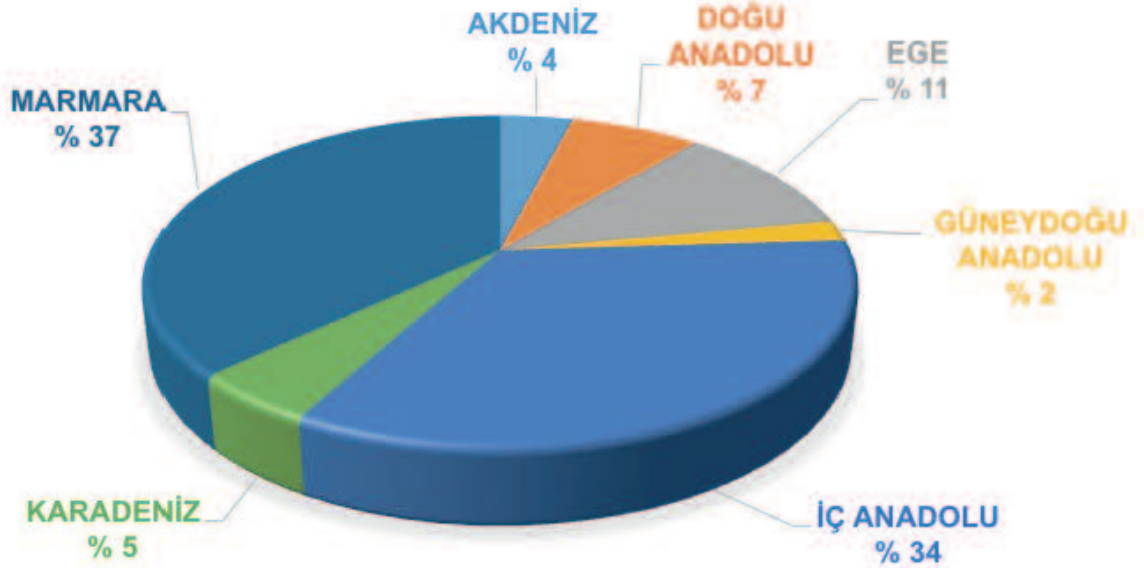
VAKIF ÜNİVERSİTELERİ

DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN DEVLET VE VAKIF ÜNİVERSİTELERİNE GÖRE DAĞILIMI

DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELERİ BİBLİYOMETRİK ANALİZLER

KASIM 2016

Kaynak: Thomson Reuters

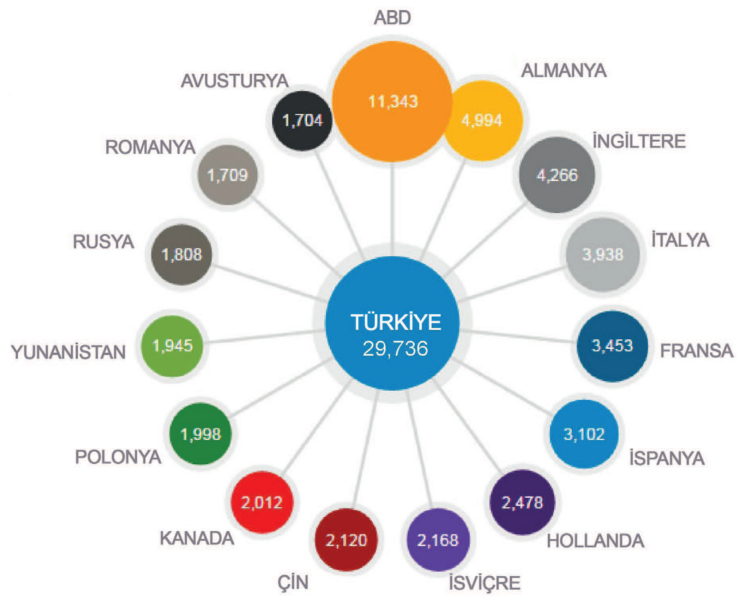

TÜRKİYE ÜNİVERSİTELERİNDEKİ KONU PORTFOLYOSU (2011-2015)

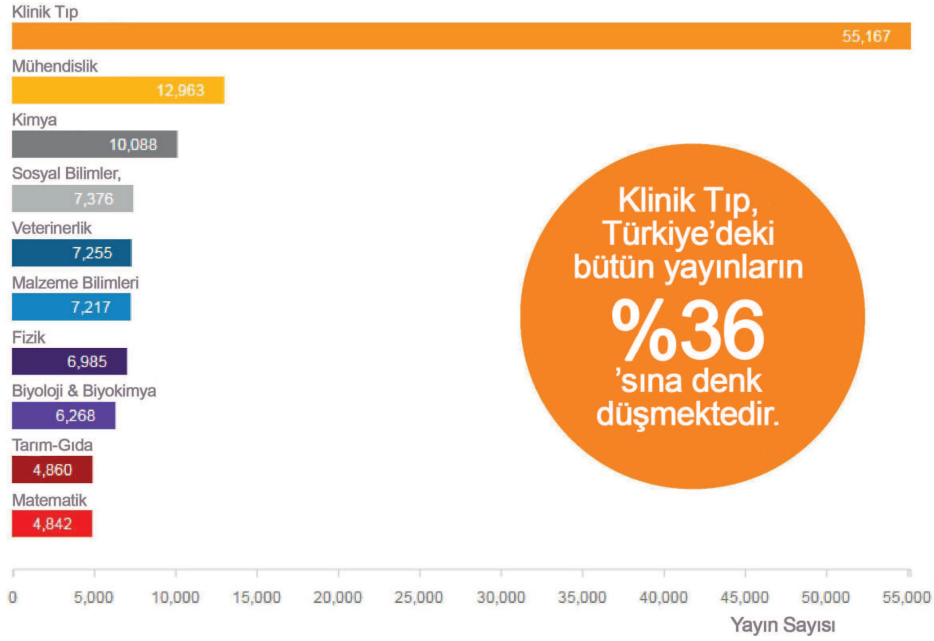
HALEN SORUNLU, PARLAMAYI BEKLEYENLER PHY – Fizik (6611) AGR – Tarım Bilimleri (4597) MAT – Matematik (4581) COM –Bilgisayar Bilimi (2820) GEO –Jeoloji (2531) MOL – Moleküler Biyoloji & Genetik (1776) ECO – İşletme (1532) SPA – Uzay Bilimi (525)	PARLAYAN GRUPLAR ENG – Mühendislik(12034) CHE – Kimya (9566)
ZAYIF YANLAR P&A – Veterinerlik 6897 MSC – Malzeme Bilimleri (6796) SOC – Sosyal Bilimler, Genel (6606) BIO – Biyoloji & Biyokimya (5714) NEU – Nörobilim & Davranış (3765) PHA – Eczacılık & Toksikoloji (3499) ENV – Çevre/Ekoloji (3341) PSY – Psikiyatri / Psikoloji (2143) IMM – Bağışıklık (2001) MIC – Mikrobiyoloji (1023) MUL –Multidisipliner (57)	TEMEL CMD – Klinik Tıp (40598) (Yayın sayısı parantez içerisinde belirtilmiştir.)

TÜRKİYE’DEKİ BİLİMİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EN ÇOK ÇALIŞMA YAPILAN ÜLKELER (2011-2015)-HACİM

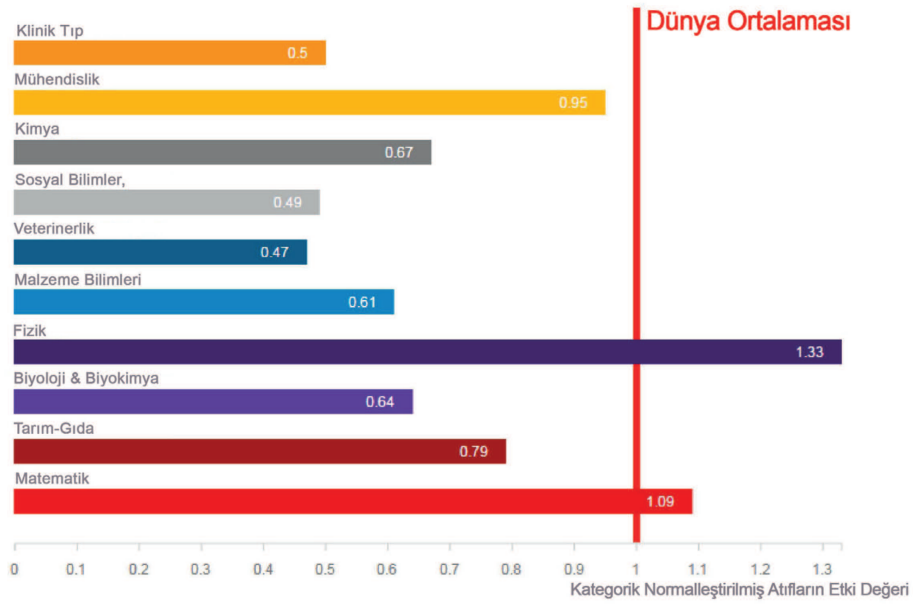
Türkiye’de 2011-2015 yılları arasında yapılan çalışmalar, diğer ülkelerde yapılan çalışmaların **%18**’ini oluşturmaktadır.

TÜRKİYE'DEKİ BİLİMİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EN ÇOK ÇALIŞMA YAPILAN 10 ALAN

TÜRKİYE'DEKİ BİLİMİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER: EN ÇOK ÇALIŞMA YAPILAN 10 ALAN (2011-2015)-ATIFLAR

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
06539 Bilkent Ankara / TURKEY
www.yok.gov.tr